

MOLNÁRNÉ ACZÉL ESZTER

MINDENT A GYERMEKRŐL? – EGY IDŐSZAKI KIÁLLÍTÁS TANULSÁGAI

„a portré változásaiban tükröződnek annak a társadalomnak a változásai, amelyben a portré létrejött.
Ezért a portré nem definiálható univerzális műfajként, hanem csak abból a történelemből ragadható
meg, amely létrehozta és meghatározta.”

Hans Belting¹

A GYERMEK ÉS A MÚZEUM

Napjainkra egy múzeum nem nevezheti magát korszerűnek, ha nem tervez gyermek-programokat, nem tekinti potenciális látogatóinak a gyermekeket, a családokat. Kifejezetten gyermekeknek szánt múzeumot a 19. század legvégén hoztak létre először az Egyesült Államokban, a Brooklyn Children's Museum-ot, majd a 20. század első felében számos további, hasonló intézményt az USA-ban. Innen terjedt el Európában is a gyermekmúzeum koncepciója. 1978-ban Brüsszelben, majd az 1990-es években Angliában is megnyitották kapuikat az első Gyermekmúzeumok, s azóta Európa számos városában követték ezen igényt a múzeumalapítók.

A 2000-es évek elejétől terjedt el pedig, hogy nagy múzeumok is külön részleget alakítottak ki a gyerekeknek, mint pl. Bécsben a Schönbrunni Kastélyban is nyitottak külön „Gyermekmúzeumot”² miközben a ZOOM Kindermuseum a MuseumsQuartierben már az 1990-es években megnyitotta kapuit, s mára korosztályonként megha-

A kiállítás részlete

tározott egységekben várja az aktív felfedezésre nyitott gyermekeket nyolchónapos kortól.³ Magyarországon 2012-ben nyitotta meg kapuját az első gyermekmúzeum, a Petőfi Irodalmi Múzeum Mesemúzeuma Budapesten, amely koncepciójában és működésében teljesen azt a múzeumi formát nyújtja, amilyennek egy gyermekmúzeumnak lennie kell: óvodán, iskolán kívüli, játékos tanulás helyszínei, amelyek kifejezetten a gyermekek számára kitalált, aktív tapintható, játékra ösztönző installációkkal vannak berendezve.⁴

Szerte a világban léteznek persze a gyermekkor múzeumai, így Nagy-Britannia legrégebbi gyerekkortörténeti múzeuma 1955-ben Edinburgh-ben nyílt meg, de az 1970-es években Londonban és Derbyshire-ben is nyitottak gyerekkor-történeti múzeumokat,⁵ s a Victoria and Albert Museum is rendelkezik egy Gyerekkor Múzeum egységgel, amelyben „*childhood objects*”-ket, játékokat, gyerekkor-történeti rekvizitumokat mutatnak be.⁶ Az 1990-es évektől a múzeumok egyre nagyobb számban szenteltek kiállítást a gyermekkoroknak, s egyre több múzeum választotta kutatási és kiállítási témájának valamilyen szempontból a gyermekkort. Svédországban például az *Obay, Play and Learn* projekt keretei, időtartamban 2010 és 2014 között öt múzeum fogott össze, hogy a gyermekgondozás történetét, módszertani változásait és ideológiai összefüggéseit térképezze fel az iparosodás révén meghatározó módon változó nyugat-svédországi régióban. A kutatás eredményeként több kiállítás jött létre, s a projektmunkatársak egyértelműen eredménynek látják azt az állítást, hogy a gyermekgondozás módszerei alapvetően tükrözik a társadalomban zajló változásokat.⁷ 2018-ban pedig már Cape Townban nyílik meg Afrika első olyan interaktív múzeuma, amit a gyermekségnek szentelnek.⁸

A hazai múzeumi világban a játéktörténet önálló múzeummal van jelen a kecskeméti Szórakáténusz Játékmúzeumban,⁹ de a nagy országos múzeumok is jelentős játék-

A kiállítás részlete

gyűjteménnyel rendelkeznek, ahogy a Budapesti Történeti Múzeum is, ahol az elmúlt 30 évben többször is rendeztek játéktörténeti kiállítást.¹⁰ 2016-ban pedig az Óbudai Múzeum *Játék a városban* címmel az első állandó játéktörténeti kiállítás nyitotta meg Budapesten, amelynek keretében az 1990 előtti polgári játékokat kívánja a látogatóknak bemutatni.¹¹ Habár a játéktörténet egyes vélemények szerint egyáltalán nem „mesél” a gyerekekről, sokkal inkább a felnőttekről, a felnőttek gyerekekről szóló gondolkodásáról tudósít.¹²

Ráadásul még a gyerekek alkotta művek számára is léteznek ma már múzeumok, mint pl. az Oslói Nemzetközi Gyermekművészeti Múzeum.¹³ Hazánkban is többször rendeztek nagyszabású gyermekművészeti kiállítást,¹⁴ és a Budapesti Történeti Múzeum a mai napig helyet ad a Város és Faluvédők Szövetsége szervezésében immáron 26 éve elindított, 10 és 18 év közötti gyerekek rajzpályázatára alkotott művekből évente megrendezett kiállításnak.¹⁵

GYEREK/KOR/KÉP

Jelen esetben azonban a fenti szójátékkal címzett kiállítás esetén a négy kurátor: Révész Emese művészettörténész, a Magyar Képzőművészeti Egyetem tanára, Rum Attila művészettörténész, Tészabó Júlia művészettörténész, gyerekkortörténész, az ELTE Pedagógiai és Pszichológiai Kar tanára valamint jómagam – mint a múzeum munkatársa – valami másra törekedett.

Egy olyan világban, amikor a fiatalok, de valójában mindenki, naponta jelentős számú képi információval, sokszor akár mozgókép formájában szembesül, nehezen kel versenyre egy múzeum a rendkívül gyorsan változó és gyors visszajelzést adó ingerekkel. A kiállítás a maga módján mindig statikus vizuális rendszer marad, amelyben részben a saját mozgásunk és aktivitásunk az, ami a dinamikát adhatja.

A kiállítás kurátoraival egy olyan koncepciót szeretünk volna megvalósítani, amely egyrészt feltérképezi a magyar művészetben a gyerekeket megjelenítő képanyag jelentős részét, másrészt áttekintést nyújt arról a „tükörképről”, amit a képzőművészet a gyerekekről történő gondolkodásból megmutat. Ennek nincs hagyománya hazánkban, a hazai kiállítások sorában először és utoljára 1940-ben, a Múcsarnokban megrendezett tematikus tárlatok sorában (akt, arckép, nők, stb.) került megrendezésre egy hasonló válogatás.¹⁶ A nemzetközi múzeumi világban az elmúlt 40 évben számos olyan kiállítás született, amely valamilyen formában a gyermekségről, vagy a gyermekekről szólt. Ilyen volt pl. a New York-i Museum of Modern Art 2012-ben rendezett, a gyerekeknek szánt, a design 20. századi történetét bemutató nagyszabású kiállítása,¹⁷ vagy a párizsi Musée Marmottan Monet-kiállítása, a gyerekekről a művészetben témakörben.¹⁸ Amíg a párizsi kiállítás egy alapvetően áttekintő anyagot mutatott be a hagyományosan az impresszionistákhoz kötődő kis múzeumban, a párizsi villaépületben, a Budapesti Történeti Múzeum Vármúzeumában valami olyasmire törekedtünk, ami tematikusan mesél a gyermekkor és az őket körülvevő kor képeiről, és minden korosztály számára tartalmaz felfedezésre váró elemeket.

Egyrészt törekedtünk a potenciális látogatók lehetséges viselkedési formáiból kiindulni, például olyan gondolatok alapján, amelyeket Thomas Schlessler designer a kiállításlátogató néző lehetséges attitűdjeinek összefoglalásában fogalmazott meg. Szerinte

A kiállítás részlete

ötféle szemléletmódban ragadhatjuk meg a műalkotások szemlélésének tevékenységét: egyrészt a szemlélődő tekintetben, amikor a látogató a látvány szerzte örömet, a nézés intellektuális gyönyörét keresi. Másrészt abban, aki a vizuális emlékezetét „tornáztatja”, és az alkotót próbálja beazonosítani egyfajta stíluskritika alapján, majd magát ellenőrizni egy kiállítás megtekintése során. A harmadikféle szemlélő egyfajta „üzenetet” keres az alkotásokban, aki szeretné ésszel felfoghatóan megfogalmazni azt, amit a mű szemlélése során érzékelünk. Erre többféle mód lehetséges, hiszen az alkotás szólhat a művészetről, filozófiai tartalmakról, egy adott korszakról, vagy a mű témájáról és számos más rétegről. Mindebben természetesen szerepet játszik a néző aktivitása, aki szociokulturális közegéből fakadóan tudja értelmezni a művet, de az intuíció révén is képes közelkerülni egy alkotáshoz. Schlesser megkülönbözteti még az ikonografikus szemlélőt is, aki az egyes művek között formai hasonlóságokat és eltéréseket vizsgálja. Végül a szemlélődő típust abban látja, aki értékhierarchia mentén fedezi fel a művek vizsgálata során az alkotásokat. Ez a szemlélet a hagyományos művészettörténeti szemlélet is, amely kvalitás vagy tartalmi kérdések alapján határozta meg vizsgálata tárgyának fontosságát.¹⁹

Így történhetett az, hogy a hazai művészettörténet tudománya gyerekeket bemutató ábrázolások sorát az édes, bájos művek alacsonyabb eszmei rétékkal bíró alkotások sorába helyezte, s elenyésző kivételek mellett kevesen foglalkoztak a kérdéssel.²⁰ Kiállításunk szándéka ennek a hallgatásnak a megtörése és kérdések feltevése volt a gyerekeket ábrázoló műalkotások témákra bontott megmutatásával.

A kiállítás kilenc egységbe foglalta a bemutatott műalkotásokat. A termék során a szívárvány színei mentén haladhatott a látogató végig, ahogy a mesevilágban is a szívárványon juthatunk át egy másik birodalomba, jelen esetben a gyerekek világába. Az egyes terekben az elmúlt 200 év hasonló és eltérő korú műalkotásai kerültek egymás mellé, sokszor egészen különböző korú műveket ütköztetve, megmutatva köztük a tartalmi vagy vizuális összefüggéseket, vagy a szemléletmódból fakadó különbségek feszültségét.

A tárlaton végig több rétegben, a látogató igényeitől függően szabadon választható mennyiségben helyeztük el az információt. Egyrészt rögtön a bejáratnál aktivitásra szólítottuk fel az érkezőt, és a bevezető szöveg mentén a falon, tükörcsempék sorakoztak és arra kértük a nézőt, hogy rajzolja le önmagát. Igaz, a tükörcsempék magassága az eredeti koncepció szerint 140 cm-ig, tehát határozottan gyerekmagasságig szólt, a kiállítás első egy hónapja után itt újra kellett festeni a falakat. Erre még egyszer sort kellett kerítenünk a nyitva tartás idején, annyira népszerű volt e tevékenység a látogatók körében. Igen tanulságos volt azonban, hogy leginkább a fiatal felnőtt látogatók szánták rá magukat a rajzolásra és a falak egyre inkább rajzokkal történő telítettsége azt is megengedettnek tekintette részükről, hogy egy idő után a szövegfelületre is rajzoljanak.

A bejáratnál történő megszólítással már szerettük volna érzékeltetni, hogy elképzelésünk szerint valójában ők, a látogatók a főszereplők. A kiállításban végig meg-megjelentek különböző, a témához kapcsolódó aktivitások, amelyekkel egyrészt a tapintási, alkotási vágy volt kielégíthető, másrészt egy-egy résztémakör bizonyos szempontból elmélyíthetővé vált. Ilyen volt például a „Család” címmel ellátott és a családbrázolásokról történetét felvázoló teremben elhelyezett pecsételő, amelynek öreg férfi és nő, gyerek és felnőtt figuráival a látogatók összeszedhették családjuk tagjainak sorát.

A kiállításon végigfutott egy vizuális kommunikációs sík, – mely igen megosztó fogadtatásra lelt a múzeumi kollégák és a látogatók között. Kifejezetten erre a kiállításra alkotta Dániel András²¹ gyerekkönyv-író és illusztrátor azt a két figurát, akik se nem emberek, se nem állatok, hanem sokkal inkább „manó és bádógcica” szerű, kitalált lények voltak. A figurák a kiállításban egy-egy képre valamilyen cselekedettel reagáltak. A két meselény mindig legalul, a falak aljában jelent meg, a legkisebbek magasságában, s mozdulataikkal fejezték ki meglepetésüket, vagy valamilyen humoros tartalmat. Tudatosan nem szavakkal, hanem mozdulatokkal és „arckifejezésekkel” kommunikáltak. A BTM Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár gyűjteményéből a kiállításra érkezett Jakobey Károly rendkívüli finomságú, 1855 körüli akvarellje alatt, amelyen a festő gyermek-modelljével látható, például a „manó” a „bádógcica” oldalára virágokat festett, vagy a „Szabályozás, nevelés”, az iskolai ábrázolásokat felvonultató teremben a „manó” a fenyítés elől a „bádógcica” mögé bújt, hátha nem veszik észre, stb.

A kiállítás a „Kezdetek: Madonna” egységtől a „Család” témáján keresztül vezetett el a „Fiú / lány” tematikus részhez. A „Kezdetek” egységben a gyermekábrázolás megjelenését a hazai festészetben – és egyben az ember életében – szerettük volna megragadni. Így egyrészt bemutatásra került az a vizuális folyamat, ahogy a Szűz Mária és a gyermek Jézus-t ábrázoló képtípusból kibontakozott az anya gyermekével téma polgári ábrázolása, de bemutattuk a gyermek érkezése fölött érzett öröm vizuális megfogalmazását is az 1900 körüli művészet két eltérő stílusú munkájában,²² vagy Laborcz Ferenc 1940-es évekbeli kisplasztikáiban a Magyar Nemzeti Galériából. Ebben

A kiállítás részlete

a tematikus egységben már megjelent a kiállítás egy meghatározó, párhuzamos szála, a magyar művészek saját gyermekeikről készített alkotásai: Bernáth Aurél grafikáján szorosán öleli magához a csecsemő Máriát, Marilit, akivel egy későbbi teremben már nagylánykorában szembesülhetett a néző, egy tükrös önarcképen.²³

A „Család” ábrázolások sorában világosan volt követhető az ábrázolt családok tagjai között megjelenő viszonyok-kifejezésének kötött, társadalmilag és a kor szabályai által meghatározott volta. Ignaz Rüss 1808-ban készült, kissé provinciális családképén a szereplők egy szűk, festett természeti háttér előtt húzódó képtérben, egymás mellett, egymással szinte semmilyen kapcsolatot sem alkotva sorakoznak, egyenként kitekintve a képből, ám Weber Henrik 1846-os kompozícióján az arcokon és a mozdulatokon a hangsúly, amelyek mintha szoros családi köteléket volnának hivatottak kifejezni. Ebben a teremben jelent meg először az a jelentős eltérés, ami a későbbiekben sokszor egészen konkrétan megragadhatóvá vált, hogy mennyivel problémaérzékenyebben, mennyivel inkább a gyermek szemszögéből igyekeznek megragadni a gyerekséget a kortárs művészet a korábbi korok ideológiailag meghatározott, a felnőttek szemlélet megfogalmazó ábrázolásokkal szemben. Amíg a Weber család idealizált csoportportréján minden családtag a szerepének megfelelő aktivitás közben jelenik meg, vagy Gáspár Anni családképén a szép ruhában a pesti Duna-korzón pihen meg az 1950-es évek ideális családja gyermekével, addig Molnár Ágnes videóin a hagyományos családkép széttörik, megbomlik, s Hitka Viktória művészkönyvében a válás vizualizálódik.

A „Fiú/lány” egységben sorakoztak talán a leginkább hagyományosnak, a látogatók által elvárt megelenésűnek ítéltető gyerekportrék, sokszor olyan ruhában vagy frizúrával, amelyek a mai látogatót megtéveszthették, sőt a gyermek nemében is bizonytalanok voltak néha, amíg el nem olvasták a tárgyfeliratot. Ebben az egységben szembesülhettek a látogatók avval a nagylánnyal, akivé az első teremben szorosán ölelt csecsemő fejlődött, és ebben a teremben nézhette meg ismét önmagát a látogató. A gyerekek kép-

A kiállítás részlete

mása között az egyik főfalon egy hármastükröt helyeztünk el, amelyekben a látogató önmaga képét nézegethette a műalkotásokon ábrázoltak képe között, akár a képekről lemásolt kartonruhákat viselve is megnézhetné torzító vagy valós képét a tükrökben.

Ebben a teremben jelentek meg először azok, a 19. század első feléből származó művek, melyeken a gyermek saját, vagy neki valónak tartott világában, rá jellemző eszközökkel jelent meg, s nem a korábbi korokban bemutatott kisméretű felnőttként.

A 19. században a gyermek három erőforrást is megtestesített: a demográfiai tőkét, a generációk folytatásának biztosítékát, s a gazdasági tőkét, amely alkalmazkodni tud a változó világhoz. A 18. század második felében születtek meg az első demográfiai vizsgálatok, majd az orvostudomány fejlődésének eredményeként ekkor jelent meg Európában a megelőző oltás gyakorlata. Ezt a fajta orvosi védekezést Napóleon is támogatta, habár Franciaországban csak 1902-ben vezették be a kötelező védőoltásokat, hazánkban pedig 1938-tól. A 18. század végén jöttek létre az első gyermekkórházak, ekkor kezdik el a gyermekeket tudományosan vizsgálni. A gyerekhalandóság csökkentése érdekében Európa-szerte több intézkedést is hoztak, és egyre inkább előtérbe került a kisgyermek gondozásában betöltött anyai szerep is. Ekkoriban kezdték el a gyermeket tudatosan, tudományosan vizsgálni. Albertine Adrienne Necker de Saussure (1766–1841) svájci író és pedagógus – aki hamar fellépett a nők oktatása érdekében – barátnőitől azt kérte, hogy jegyezzék föl kisgyermekük „apró tevékenységeit” és küldjék el neki. Elkezdik a legkisebb tevékenységeiket is rögzíteni.²⁴ Ebben az időszakban a gyermek anyai táplálása még nem volt teljesen elterjedt, de számos olyan szoptatás-ábrázolás született, amely a gyermeket anyja révén történő táplálásának örömét és jótékonyágát volt hivatott terjeszteni.

A gyerekek ruházata is egyre kényelmesebbé vált a 19. század első felétől, John Locke, angol polgári filozófus és a Rousseau-i pedagógiai elveknek köszönhetően. A klasszikus viselet inspirálta a divatot is, a kisfiúk elkezdtek bő zubbonyt hordani

a lányok ingruhácskát övvel átkötve.²⁵ Jól példázta ezeket a viseleteket a kiállításban Borsos József *Kisfiú* ábrázolása a Kiscelli Múzeum – Fővárosi Képtár gyűjteményéből, amelyen a kisfiú kék, vállán megkötött, derekán összehúzott ujjatlan köpenyfélét visel, kezében szabja, fején Kossuth-kalap, kokárdával. Ha még azt is tudjuk, hogy a kép 1848-ra datált, a viselet utalása sem kétséges az 1848-as forradalomra vonatkozólag. Habár ez a kép inkább a felnőttek fegyvereivel játszó, gazdag család gyermekét mutatja, a kor nemzetközi festészetében sokkal nyersebben is megjelenik a gyerekkatona, aki a felnőttek forradalmában aktívan részt vett.²⁶

Ebben az időben a gyerekeknek még nem volt saját szobájuk, illetve a lányok hamarabb rendelkeztek saját szobával, mint a fiúk, a család magánéletében betöltött szerepük miatt. A 20. század második felében kedvelté váltak a gyermek fürdetése és öltöztetésének ábrázolása,²⁷ a magyarországi anyagban e kiállításban csak a 20. század derekáról, Laborcz Ferenc kisplasztikái között láthatunk érzékeny anya és gyermeke fürdését bemutató ábrázolásokat.

A gyerekportrék sorában megjelentek a 20. század magyar festői által alkotott művek, például Ferenczy Károly fiairól, Béniről és Valérről festett egy-egy képe, de Szönyi István is jelen van, ahogy a kiállítás címadó képe is az ő műve, anyát és gyermeket egymást szorosan tartó ábrázolásával 1935 körülről.

A „Szabályozás és nevelés” egységében egyértelmű a szembenállás a közoktatás bevezetését követő időszak magyarzó, idealizáló iskolai képanyaga és a kortárs művészet „őszintesége” között. Miközben nem szabad elfelejteni a közoktatás bevezetésének jelentőségét az egyén, és a társadalomban betöltött szerepe és helyzete szempontjából.

A kiállítás részlete

ból, Födő Gábor: *Mikor lesz már vége* című, egy iskolapad felső lemezébe karcolt alkotása a kiállításba látogató iskolások számára az iskolapadban töltendő passzív létezésre emlékeztetett. Ebben a térben bátorkodtunk a kiállítási tárgyak feliratait nem hagyományos módon elhelyezni, így a művek alkotóit, a címét, korát, valamint a művet őrző gyűjteményt megmondó feliratokat időrendi sorrendben egymás mellé ragasztva helyeztük el a padlón, miközben az egyes képekhez tartozó rövid magyarázó szövegeket közvetlenül a képek alatt a földön szerepeltettük. Ezeket a szövegeket ragasztott csikokkal kapcsoltuk össze, hogy csak a vonalon haladva lehessen megfejteni, hogy pontosan mi mihez tartozik. A szokatlan megoldás célja a feszültségkeltés volt, amelyet egyes vendégkönyvi bejegyzés igazolni is látszott.

A kiállítás egy intim szeglete volt a „Gödöllői Iskola” része, ahol Nagy Sándor és Kriesch Laura munkáit mutattuk be, Csók István *Züü*-sorozatának grafikai kiadása mellett, mivel ez az egyetlen olyan hazai, összefüggő képanyag, amelyen a gyermek csecsemő korától a felnőtté válásig követhetjük végig az eseményeket.

A „Játék” terében Margitay Tihamér,(1859–1922) olvasó suhancai mellett kiválóan megfér a Nemmivoltunk csoportosulás *Csibész pisztolya* – valójában egy fiktív játékgyár köpöcsöves pisztolya – és Hecker Péter ufómaszkos, *Bicikliző kislánya* a Ludwig Múzeum gyűjteményéből.

A kiállítás talán legnehezebb egysége a gyermekek kiszolgáltatottságát járta körül, e témakörön belül megjelent a szegénység, a gyermekmunka, a háború és a gyermekhalál témája. A kiállítás záró egységében eljutottunk a felnőtt-korig, a gyerekségre már nosztalgiaiával visszatekintő művekig, amelyek szignifikánsan a 20. századmásodik felétől jelentek meg, s lila színű falon függtek, hogy az emlékezet torzító mechanizmusaira is felhívjuk a figyelmet. Ebben a térben színes plexiken keresztül is nézhettük a világot és a képeket, kipróbálhattuk milyen is úgy szemlélődni, hogy rózsaszinben látjuk a világot.

JEGYZETEK

1 *Belting, Hans*: *FACES. Az arc története.* Budapest, Atlantisz Könyvkiadó, 2018: 177.

2 <https://www.schoenbrunn.at/besucher-informationen/kinder-und-familien/> Letöltés 2018 szept. 21.

3 <https://www.kindermuseum.at/> Letöltés 2018 szept. 21.

4 www.mesemuzeum.hu Letöltés 2018 szept. 22.

5 A legtöbb gyerekkortörténetnek nevezett múzeum Nagy Britanniában létezik, más országokban kevésé van jelen ilyen tematikus múzeum. In: Roberts, Sharon: *Minor Concerns: representation of Children and childhood in British Museums*: 5. www2.le.ac.uk Letöltés 2018 szept. 20.

6 www.vam.ac.uk Letöltés 2018 szept. 20.

7 Christine Fredriksen: *Obey, Play and Learn – Political Ideologies and Childcare.* In: *Museums and the Idea of Historical Progress.* Iziko Museums Publications in association with ICOM-SA, Cape Town, 2014: 181. http://network.icom.museum/fileadmin/user_upload/minisites/icmah/PDF/Museums_and_the_Idea_of_Historical_Progress_ICMAH_COMCOL.pdf Letöltés 2018 szept. 21.

8 www.museumofchildhood.org.za Letöltés 2018 szept. 21.

9 szorakatenusz.hu Letöltés 2018 szept. 18.

10 *Ecc, pecc, újra bejöhetsz. Játéktörténeti kiállítás, BTM Kiscelli Múzeum 1987–1988; Babaház kiállítás BTM Kiscelli Múzeum, 1995; Játsszani jó! – Történelmi barangolás a játékok birodalmában, a Magyar Nemzeti Múzeummal és a szegedi Móra Ferenc Múzeummal közösen, BTM, 2003–2004.*

11 www.obudaimuzeum.hu Letöltés 2018 szept. 18.

12 Roberts, Sharon: *Minor concerns: Representation of Children and Childhood in British Museum's, Museum and Society*, 2006: 14. www2.le.ac.uk nem jó a jelzet

13 www.barnekunst.hu Letöltés 2018 szept. 18.

14 *Dr. Tészabó Júlia*: 20. század eleji hazai törekvések a gyermekművészet területének meghatározására – Az 1914-e Gyermekművészeti Kiállítás és utóélete, 2014. Gyermekművészet Konferencia és Kiállítás, Budapest, 2014, konferencia előadás. <http://gyermekmuveszet.tok.elte.hu/>

15 vfsz.shp.hu nem jó a jelzet

16 *Révész Emese*: A fedezésre váró másik. In: *Gyerek/kor/kép. Gyermek a magyar képzőművészetben*. Budapesti Történelmi Múzeum, kiállítási katalógus. Budapest, 2016: 14.

5–16.

17 Kinchin, Julian and O'Connor, Aidan: *Century of the Child: Growing by Design, 1900–2000*, New York, 2012.

18 *Gélis, Jacques*: *L'art et l'enfant, chefs-d'oeuvre de la peinture française*, Musée Marmottan Monet, Paris, 2016.

19 *Schlesser, Thomas*: *Quelle est la nature de notre regard?* In: *Carambolages*. Paris, Grand Palais Galeries nationales, Beaux Arts Éditions, 2016: 8–13.

20 *Révész 2016*, i. m. u.o.

21 <https://www.pagony.hu/daniel-andras>

22 Körösfői Kriesch Aladár: *Boldogság*, 1898 (Kat. I. 5.) és Knopp Imre: *Fiatal anya*, 1900 (Kat. I. 7)

23 Bernáth Aurél: *Tükrös önarckép Marilival*, 1945 (Kat. III. 27.)

24 *Gélis, Jacques*: *L'art et l'enfant, chefs-d'oeuvre de la peinture française*, Paris, Musée Marmottan, Monet, 2016: 109.

25 *F. Dózsa, Katalin*: *Megbámulni és megbámultatni*, L'Harmattan Kiadó, 2014: 221.

26 *Gélis 2016*: u.o.

27 *Gélis 2016*: 108.

Ezen írás egy korábbi, ettől csekélységekben eltérő változata már megjelent a Bárka című folyóiratban. XXV. évfolyam, 2017/1., 65–70. oldal. A cikk képeit Bakos Ágnes és Tihanyi Bence készítette

ESZTER ACZÉL, MRS MOLNÁR

EVERYTHING ABOUT THE CHILD? THE MUSEUM AND THE CHILD:
LESSONS OF AN EXHIBITION

ABSTRACT

Nowadays a museum which does not organize special programmes for children or does not consider them potential visitors cannot promote itself as modern. Together with the other curators of the

Gyerek/kor/kép. (Gyermek a magyar képzőművészetben Budapesti Történelmi Múzeum, 2016.) exhibition we wanted to map the bulk of Hungarian art pieces displaying children and also to give an overview of the “mirror image” presented by the Hungarian fine arts of the ideas and thoughts considering children. As part of our concept we tried to use a multi-layered communication easily accessible to children as well.

During the past 40 years there were many exhibitions worldwide that presented in some way childhood and children. One of them was the exhibition “Art and the Child” at the Musée Marmottan Monet, Paris, in 2015. While that museum, situated in a little villa in Paris traditionally rendering the works of impressionist artists, presented pieces in a basically chronological order, giving an overview of French paintings and drawings, our exhibition in the Castel Museum of the Budapest History Museum displayed art pieces on children in thematic blocks offering explorable information to all age groups.

Different types of visitors and approaches of recipients were at the base of our concept. My lecture is about our experiences gained during this experimental work.

aczél@mail.btm.hu

A KIRÁLYI PALOTA - A KULTÚRA VÁRA

A Budavári Palota története 1686-tól napjainkig

Budapesti Történeti Múzeum
Vármúzeum

Budavári Palota E épület
www.btm.hu